

ЖАЛДҚ

СУЗИ

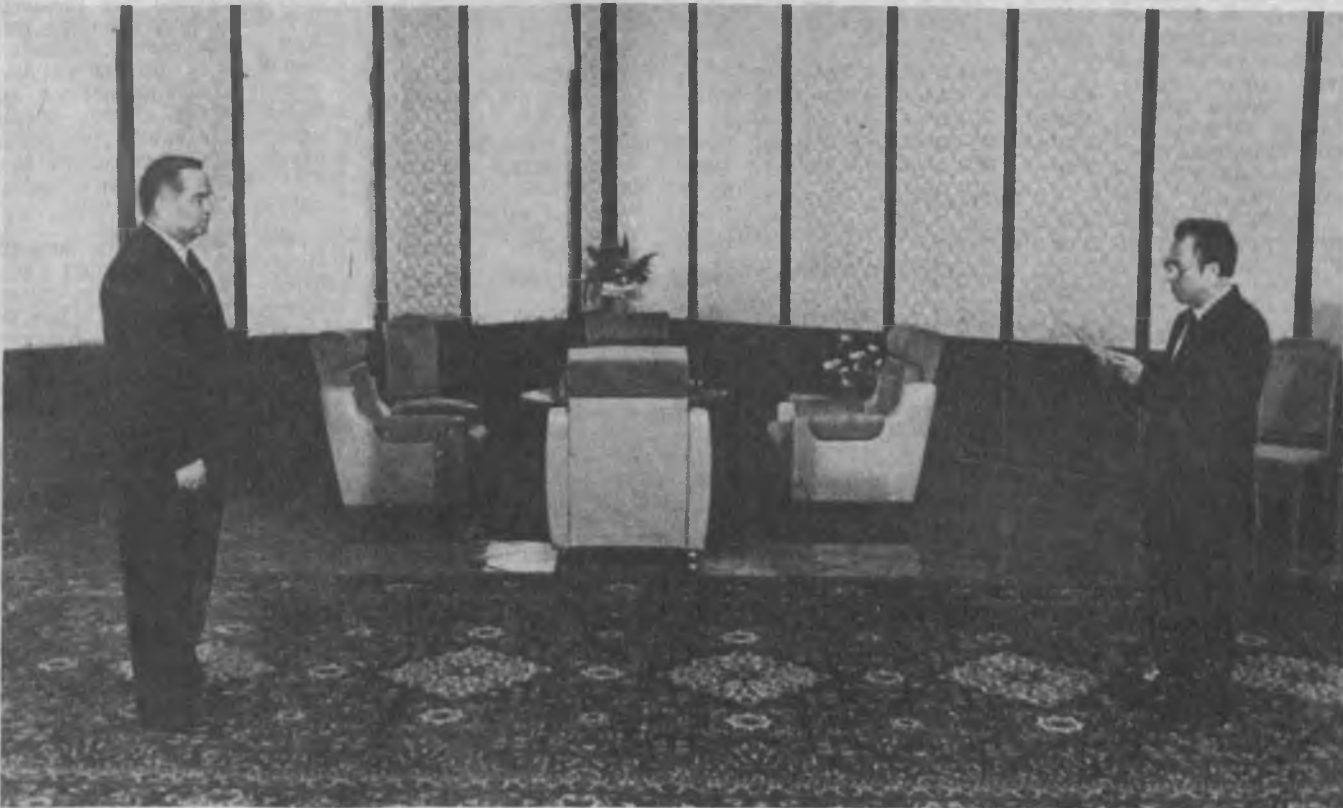
1991 йил 1 январдан
чиқа бошлаган.

Ўзбекистон Республикаси Олий Кенгаши ва Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг газетаси

12 АВГУСТ, ПАШАНБА. № 157 (852).
1993 йил.
Сотувда эркин нархда.

КЕЧА ЎЗБЕКИСТОН ПРЕЗИДЕНТИ ИСЛОМ КАРИМОВ ВЬЕТНАМ РЕСПУБЛИКАСИНИНГ МАМЛАКАТИМИЗДАГИ ЭЛЧИСИ НГУЕН ВАН ДАКДАН ИШОИЧ ЁРЛИҒИНИ ҚАБУЛ ҚИЛДИ

ВЬЕТНАМ СОЦИАЛИСТИК
РЕСПУБЛИКАСИНИНГ ФАВҚУЛОДДА ВА
МУХТОР ЭЛЧИСИ

Жаноб Нгуен Ван ДАК

Жаноб Нгуен Ван Дак
1941 йил 6 сентябрда Хай
Хинг вилоятида туғилган.
Олий маълумотли.
1965—1968 йилларда
халқ таълими соҳасида
ишлаган.
1968—1971 йилларда
СССРда таъриб урганган.
1971—1980 йилларда
ТАССнинг Ханой шаҳрида

ги ваколатхонасида ишла-
ган.
1980—1984 йилларда
Вьетнам Социалистик Рес-
публикасининг Монголия-
даги элчихонасида атташе
булиб ишлаган.
1984—1986 йилларда
СССР дипломатия акаде-
миясида таълим олган.
1987—1991 йилларда
Вьетнам Социалистик Рес-
публикаси Ташқи ишлар
вазирлигининг мутахассиси
булиб ишлаган.
1991 йилдан 1993 йил-
нинг августигача Вьетнам
Социалистик Республикаси
Ташқи ишлар вазирлиги
булим бошлигининг ўрин-
босари лавозимда ишлаган.
1993 йилнинг августидан
Вьетнам Социалистик Рес-
публикасининг Ўзбекистон
Республикасидаги фавқу-
лодда ва мухтор элчиси этиб
таъинланган.
Ўзбекистон Республика-
си Ташқи ишлар вазир-
лиги матбуот шўъбаси.

МУБОРАҚДА БАЙРАМ НАФАСИ

Муборак тумани маҳнаткашлари Ўзбекистон мус-
тақиллигининг икки йиллиги олдидан байрам тантане-
ларини бошлаб юборишди.

Эрта тонгдан оқ карнай-
сурнай садолари обтида
Муборак тумани халқининг
қувончлари бутун борлиқни
қамраб олгандек эди. Шо-

диёналарда Ўзбекистон
халқ шоири Абдулла Ори-
пов, халқ артисти Зякир
Муҳаммаджонов, шоир И-
нор Отамуродов каби бир
қатор ижодкорлар, шунинг-
дек, «Туркистон» газетаси
жамоаси туман халқининг
қувончига шерик бўлишди.
Қўшни Хоразм вилояти-
нинг «Хоразм гуллари» гу-
руҳининг ташрифи мубо-
ракликлар байрамга ало-
ҳида фойда бахш этди.
Туман ҳокими Жумакул
Қўрбонов муствақилликнинг
икки йиллиги олдидан қи-

линаётган ишлар ҳақида
шундай дейди:
— Истиқлол тўйига му-
носиб соғалар ҳозирлаб
қўйганимиз. Жумладан, ту-
маимизда катта спорт
майдони, 2 та чойхона, 1 та
санаторий ва болалар боғ-

ғирон ҳамда Улуғ Ватан
уруши қатнашчиларига,
шу каби қатор тоифадаги
одамларга ҳам алоҳида со-
ғалар ажратилиб топиш-
ларини мўлжаллаб қўйган-
миз.

• Ҳамкорлик робиталари

«ЗИЛОЛ СУВ»ГА ҚОНАМИЗ

Ипакдек майин, пўлтдек
пишиқ, оҳудек гўзад! «Сян
су» (зиллол сув) Ўзбеки-
стон—Корея қўшма корхона-
си ишлаб чиқаришга шай-
ланган турган табиий чарм-
лаш мумкин. Бу корхона
ташкилотчилари — Ўзбеки-
стон Республикаси Сув ҳў-
жалиги вазирлиги билан
Жанубий Кореянинг «Сен
у оверсайс» фирмасидир.
Табиий чармдан тайёр-
ланган буюмлар ҳамма
вақт кадрларга келган.
Ҳозир бозорларимиз си-
фати унчалик бўлмаган
Туркия ва Хитой маҳсулот-
лари билан, Европада, АҚШ
ва Японияда маҳсулотнинг
нуфузи баланд. Кореянинг
«Сен у оверсайс» фирмасини
ҳам ҳақли равишда шундай
нуфузли фирмалар катори-
га қўйиш мумкин. Бу
нуфус учун биргина мисол
кейтириш kifой: АҚШ
фермерлари етказадиган
териларнинг ярмидан кўпи-
га Жанубий Корея кўн-
чилари ишлов беришади!
Жаҳонга машҳур курутка-
лар, башанг камарлар,
спортчи тулпорларнинг
агарлари — Жанубий корей-
лик ҳамкорларининг ишлаб
чиқараётган маҳсулотлар-
нинг намуналаридир.
Ана шундай буюбур фир-
ма ишга учун Ўзбекистонда
қўшма корхона барпо
этишга қўйилган пул
сарфлагига қарор қилин-
ди. Сизларда натта иқ-

тисодий имконият бор,
муствақил давлатларнинг
улкан имкониятларга эга,
— дейди машҳур ишбилар-
мон, «Сен у оверсайс» фир-
масининг президенти Дю
Ди Ман. — Республиканинг
муствақиллигининг икки йил-
лиги нишонлашни арафа-
сида Бектемир яқинида
чармин кайта ишловчи
катта қуavatга эга бўлган
 завод ишга тушади. У 12
минг квадрат метр майдон-
ин эгаллаган бешта ишлаб
чиқариш цехларидан ибор-
рат. Бу ерда замонавий
технология асосида чарм
тайёрланиб, замонавий ки-
йимлар тикиб чиқарилади.
Шу нарсата алоҳида эъти-
борни жалб этмоқчи-
яман, анчагина зарарли бўл-
ган бу ишлаб чиқариш йў-
сини давлат табиатини му-
ҳофаза қилиш комитетида
экспертизадан ўтди. Виз
«азло» баҳо олди.
Жанубий Корея томонин
янги қўшма корхонага бир
миллион доллардан зиёд
маблаг сарфлади, асбоб-
ускуналар, замонавий тех-
нологиянинг етказиб берди.
Янги корхона 300 дан ор-
тиқ кишини кафолатли ва
юқори ҳақ тўланадиган
иш билан таъминлайди.
Хуллас, халққаро башанг
кийимлар тайинларидан
Ўзбекистоннинг «Зиллол
сув» фирмасида ишлаб чи-
қаришга замонавий ки-
йимларни қўзғош қилади-
ган вақт яқин.
Д. ЛЕВИН,
ЎзА мухбири.

• Ушбу масала Вазирлар Маҳкамасидаги йиғилишда муҳокама этилган эди

Вазирлар Маҳкамасида бўлиб ўтган йиғилишда Ўз-
бекистон Президенти Ислам Каримов вазирлар,
давлат қўмиталари, қўмра, корпорация ва уюшмалар
раҳбарлари, вилоят ҳокимлари олдига иқтисодий
тараккиятта эришиш, ишловот масалаларини тезроқ
рўйга чиқариш вазифасини кўрсатиб қўйган-
ди.

— Амалга ошираётган
иқтисодий ишловотларимиз-
нинг илк самараларини кўри-
дик, — деди Ислам Каримов.
— Индики вазифа улар-
ни собитқадамлик билан да-
вом эттириш, йўл қўйилган
камчиликларини анқилаб, бар-
тараф эта бориш, энг муҳи-
ми одамларнинг ишловот-
га ишловотини судирмаслик-
дан иборат. Бу вазирлар,
давлат қўмиталари, қўмра,
корпорация раҳбарлари, ви-
лоят, шаҳар ва туман ҳо-
кимлари зикимасига жўда
катта масъулият юналади,
уларнинг эски ақида ва
одатларидан воз кечиш, за-
мон билан ҳаммафас бўлиш-
ларини тақозо этади.

Дарҳақиқат, ҳозир шундай
раҳбарлар бош бўлган соҳа-
ларда катта амалий ишлар
қилинмоқда. Лоақал кишлоқ
ҳўжалигини олиб қўрайлик.
Одамларга сўғориладиган
ерлардан томирча ажратиб
берилди, пахта майдонлари
қисқарди. Қўллаб-дехон
(фермер) ҳўжалиқлари таш-
кил этилди. Соҳақорлар эса
жамоа ва ширкат ҳўжали-
қига айлантирилмоқда.
Бирок биз бу тармоқда бар-
ча имкониятлардан тўлиқ
фойдаланаямизми? Афсус-
ки, йўқ. Наҳолки, бизнинг
она еримиз саҳий, пирин-
шаклар медаларимиз, саба-
ботлар пахтаимизнинг дову-
ғи оламга кетган. Фақат
уларни сақлашни билмай-
миз, агробизнес талабларига

мушта четдан катта мабла-
лар, машақатлар заваига
кейтирилшини унутмайли-
да.
Бугундан тежамли фой-
даланиш, ортқича сарф-ис-
рофга йўл қўймаслик учун
нима қилиш керак? Мат-
лумки, нон маҳсулотлари
ишлаб чиқаришда дуракча-
дан кенг фойдаланилади. У
Украинадан келтириладиган

олтин» дея таърифламай-
миз. У, боболаримиз, шо-
ирларимиз таъбири билан
айтганда, туғилганимиздан
ўз бағрига олиб, танимини
илитди, кийинтиради, боқа-
ди. Бирок табиат итқиқли-
лари, ҳаҳо қароратининг
етарли даражада бўлмаси-
ги туфайли пахтаимиз
чигитининг маълум қис-
ми тўла пишиб улгур-
маяпти. Натияжада чигит-
дан олинмаган ёр маҳсулот-
лари салмоғи камаямоқда.
Унинг ўринини тўлдирish ма-
қсадида республикамиз раҳ-
барияти ловия (сой) ёғини
четдан валютага сотиб олиш-
га мажбур бўляпти. Бу му-
аммоларни ҳам республика-
миз ички имкониятларидан
фойдаланган ҳолда ечи-
нинг вақти келди.

Яна бир мулоҳаза. Халқ-
нинг иқтисодий-иқтисодий
муҳофазалаган фақат маош-
лару нафқаларини ошириш
билангина эмас, балки ички
бозоримизни арзон, си-
фатли, рақобатга бардош-
ли маҳсулотлар билан
тўлдирish, ишлаб чиқариш-
даги сарф-харajatларни ка-
майtirish чораларини ишлаб
топиш орқали ҳам маълум
даражада эришиш мумкин.
деб ҳисоблайман. Ўйлайман,
бу ороуларга етишишга
ҳам оз фурсатлар қолди.
Чунки Президентимиз раҳ-
барлигидаги республика ҳў-
кумати давлатнинг, халқни-
миз тинчлиги, фаровонлиги
ва порлоқ келажакни таъ-
минлаш тўғрисида тинмай
гамхўрлик қилимоқда. Хайр-
ли мақсад йўлидаги ҳар қан-
дай меҳнат эса ўз мевасини
бериши муқаррар.

Биз пахтани бекорга «оқ

ТАРИҚ ДОНИДАН ШАРБАТ

ТОШКЕНТ. Экскаватор заводи му-
тахассислари тарик донидан шарбат
оладиган дастгоҳ ясабди.

ДАСТАЛБИ ускуна наманганликлар
бўртмасига кўра тайёрланди. Конструктор-
муҳандисларнинг таъкидлашча, агрегат
ништа тушса, шакар тақчиллиги писанд бўл-
май қолади.

ИЖАРА УСУЛИНИНГ ШАРОФАТИ

АСАКА туманидаги
бройлер ишлаб чиқ-
ариш ижара жамоа тў-
жаликлари бирлашма-
си иш юртишининг ижа-
ра услубига ўтгач, ҳам
маҳсулот, ҳам даромад
кўпайди. Чунки, шу
йилнинг биринчи пр-
мида режадагидан 140
тонна кўп пархез гўшт
етиштирилди.

КАПАЛАК — ВИЛЬТ, ШИРА ҚУШАНДАСИ

БУВАЙДА райони. Фермер капа-
лаги гўзалардаги зараркунанда ҳа-
шаротларга қирон келтирмаяпти.

КИМЕВИЙ воситалардан кўра анча ар-
зон. Ишчи кучини талаб қилмайди. Гекта-
рига учта кутича ўрнатилса бас. Ундаги ка-
палаклар вилт, шира сингари тез кўпайи-
ган ҳашаротларнинг уруғини палагда қилади.

БОЛАЛАР ЗЕХНИ

ПАРКЕНТ. Поинтсоники болалар
асаган ранглар билан ўқди.

Еш истеъдодларни изловчи Улугбек жам-
гармаси, Тошкент давлат ва техника универ-
ситетлари ҳамкорлида тоғ қўйиндаги мар-
казда техникада қизқувчи болаларни ўқи-
тишди. Болалар тажрибали муҳандислар
ҳомийлигида ракета, самолётлар ясашиб
учиришди. Намунали топилган ишлар со-
рин билан тақдирланди.

ҚАЙҚ БЎЛМАСА, СТОЛ-СТУЛДА

САМАРҚАНД. Қайқасозлик заводи
ишчи халқ истеъмоли моллари тай-
ёрлашга ўтди.

ҚАЙҚА буюртма камайгач, корхона
мутаассадлари ишчи ўринларини сақлаб
қолиш ниятида шу ерда эҳтиёж катта бўлган
ёғоч стул, столлар тайёрлашни йўлга қў-
йишди. Хомашё Россиядан келтириляпти.
Ишчиларнинг ойлик маоши 60 минг сумдан
ошиди.

ТУМАН АҲОЛИСИ ЭҲТИЕЖИГА ЕТАДИ

БУНДАН бир йил бу-
рун Бобўйда ишга туш-
ган нон ва унмий ор-
қатлашни корхонаси
анча ривожланиб, маҳ-
сулот турини ўн ўрттага
етказди. Қўнига тайёр-
ланаётган 26 тонна нон
ва қандолат маҳсулот-
лари туман аҳолисидан
ортиб, қўшни Ширин
шаҳрига ҳам жўнатса
бўлади. Бу ерда келгу-
си йилдан қолбаса ва
сосиска ишлаб чиқ-
ариш ҳам мўлжаллан-
моқда.

БАЙРАМ БАЙРАМДЕК БЎЛАДИ

ҚАРШИ. Муствақилликнинг икки
йиллигига бағишланган районлар
кўни фестивали бошланди.

ҚАРШИ тумани маҳнаткашлари, салғат-
корлари кўтулғ байрамни муносиб тўғда
билан кўтиб олишга қўнган тайёрларлик кў-
равтанликларини намойиш этишди. Халқ
ҳўнармандчилиги, расмолли, қапачилиги
сидо кўргазмалари ташкил қилинди. Мева
сибзаноот сандоси уюштирилди.

ВОКЕДААР

Н. БОБОВЕВ,
истисодчи.

ТОШКЕНТ ВИЛОЯТИДАГИ УРТАОВУЛ ИЖАРА КОРХОНАСИ ЖАМОАСИ ТАДБИРКОРЛИКНИНГ ЯНГИ-ЯНГИ ҚИРРАЛАРИНИ ЗАБТ ЭТМОҚДАЛАР БУ КОРХОНАНИНГ ЎЗГА ХОС ТАР-ЖИМАИ ҲОЛИ БОР. 30-ЙИЛЛАРДА У МАШИНА-ТРАКТОР СТАНЦИЯСИ ДЕБ АТАЛАР, БОЙЛИГИ БОР-ЎҒИ УЧТА ТРАКТОРДАН ИБОРАТ ЭДИ. Кейинчалик УНИНГ БАЗАСИ МУСТАҲҚАМЛАНИБ БОРДИ ВА СОЗЛАШ-МЕХАНИКА ЗАВОДИГА АЙЛАНТИРИЛДИ. АЙНИ ПАЛЛАДА УШБУ ИЖАРА ПУДРАТИДАГИ КОРХОНАНИНГ НОМИ НАФАҚАТ ЎЗБЕКИСТОНДА, БАЛКИ МАРКАЗИ ОСИЕ РЕСПУБЛИКАЛАРИДА ҲАМ МАЪЛУМ ВА МАШҲУР. ҲИКОЯМИЗ ШУ ҲАҚДА.

АГАР ИШЧИЛАРГА ҚУЛАЙ ШАРОИТ ЯРАТИЛМАС ЭКАН, ИНТИЗОМ ВА УНУМ ҲАҚИДА ЎЙЛАШ БЕФОЙДА

меҳнат қилмоқда. Натижа-лар ҳам қувончли. Ҳар ой-да режадаги 5 мингта ўр-нига 15—16 мингта насос таъмирланапти. Айниқса, насос қисмларини йиғиш ва бошқа жараёнларни амалга оширишда Маҳмуд Нурхўжаев, Фатхулло Аҳ-медов каби ўнлаб ёшлар алоҳида ўрнар кўрсатмо-далар. Мусобақа якунига кўра, ҳар бир ишчи бир ойлик маош миқдорига му-кофот пули берилди.

Сингов партияси тажриба-дан ўтказилмоқда. Айни чоғда Германиядан шестер-нялар тайёрлайдиган тех-нология сотиб олиш ҳара-катидамиш. Агар бу режа-лар амалга ошса, корхона-миз 60 минг донга ўрнига 200 мингта насос тайёр-лаш қувватига эга бўлади. Бу миқдор Ўзбекистон эх-тиёжини бемалол қондира-олади. Бизнинг бирдан-бир ўрауимиз «Ўзгидравлйк» заводи барпо этиш.

Соз тилга олган оми-лар бўлажак йилги корхона-ни яратишга пойдевор бўлолarmi? Еки бошқа имкониятлар ҳам борми? — Имкониятларку кўп. Масалан, заводда гидрав-лик цехидан ташқари турли қолишлар, аниқ чизмалар асосида зарур асбоблар тайёрлайдиган асбобсозлик цехи ташкил этилган. Кейинги йиллар мобайнида бу жамоа халқ истеъмол мо-лалари: симтўсқич, темир дарвоза, қаравот ва бошқа буюмлар ишлаб чиқаришга ҳам катта эътибор бермоқ-да. Шу билан бирга цехла-римизда пахта териш ма-шиналарининг шпинделла-ри ва чуқкаларини таъмир-лайдиган усулларни тайёрлайдиган усулларни, шлак блокли гишт қуядиган, ёрочин қайта ишлайдиган дастгоҳлар ҳам ишлаб чи-қариш йўлга қўйилган. Бу-ларнинг барини заводни ула-кан корхонага айлантириш учун имкониятлар кенгли-гидан далолат беради.

Бундай рағбатлантириш ишчиларни руҳлантирмоқда, янгилик яратишга, ташаб-бускорликка даъват этмоқ-да. Истиқлол ёрқин исти-қбол учун яшил йўл очёт-ганлигини улар ҳар қадам-да ҳис этмоқдалар.

— Маъмур цехда янги насослар корпуси тайёрла-ётганини фикрлангизки нис-боти дейиш йўқмики?

— Албатта! Биз илгари гидравлик насосларни Рос-сия ва Беларусдан олар-дик. Нарх-наво ошиб, йўл ҳаражатлари ортача, уни ўзимизда ишлаб чиқаришга киришдик. Ҳозирча кор-пуслар тайёрланмоқда. Аммо шестернялар ҳамон Москва ва Минск шаҳарла-ридан келтирилади. Йқин-да мен Москва гидравлик усулларни заводни дирек-тори, йилги мухтасис П. А. Мнацаканов билан учраш-дим. Биз икки томонлама шартномага қўл қўйдик. У ерда ишчи кучи еттишмас экан. Биз ўн кишини шу корхонага ишга юбордик. Бунинг эвазига москвичла-лар бизга 5 минг донга шестерня берадиган бўлиш-ди. Бу — беш минг трактор ҳаракатига келадиган дегани. Бундан ташқари, Минскда-ги тракторлар эҳтиёт қис-млари ишлаб чиқариш бир-лашмаси билан тузаловчи шартномага мувофиқ бу йил 24 мингта, келгуси йили эса 100 минг донга шестерня оламиз. Зеро, ҳо-зирги мураккаб шароитда қўл қовуштириб ўтириш ярашмайди. Биз яқин кел-ажакда шестерняларни ҳам ўзимизда тайёрлашни мўлжаллаётимиз. Ҳозир Тош-кент трактор заводида унинг

бир қатор ширкатлар ҳам фаолият кўрсатапти. — Ҳа, бизда сандиқ, бо-ларлар қаравот ва қурпа-чалар тайёрлайдиган шир-катлар мавжуд. Уларнинг маҳсулотлари жамоа Ўзо-ларига арзон нархда со-лиқмоқда. Зеро, мавжуд қишлоқ корхоналар ҳам, ўр-новчилар Генель (Туркия) қўшул корхонаси ҳам (бу ерда эрақлар қўйланг ти-клидан) аҳоли манафатини қўзлаб ташкил этилган.

Ишлаб чиқариш ҳажми-нинг кенгайиши оқибатида даромад ҳам қўлаймоқда. Хусусан, 1992 йилнинг би-ринчи чорагида 1,1 милли-он 264 минг сўмлик маҳ-сулот тайёрлаган бўлса, жорий йилнинг ана шу му-датда 54 миллион 279 минг сўмлик маҳсулот ишла-б чиқарилди. Йил охиригача бу кўрсаткич 200 миллион сўмликни ташкил этади.

Корхонанинг гидравлик цехида насосларнинг кор-пусини тайёрлаш йўлга қў-йилди.

СУРАТДА: ишчи Олег Цой (чапдан), фрезерчи Юрий Углов, цех бошлиғи Илхом Юнусметов, солов-чи Худойберган Мухамме-дов ва бош муҳандис ўрни-босари Ашраф Холхўжаев янги маҳсулотни қўздан ке-чирмоқдалар.

А. ТҶАЕВ олган суратлар.

Темирга жон бахш этувчи уста

Мирзаам ўзининг синф-ни битиргунга қадар барча қишлоқ болаларни қатори турили юмушлар билан шу-ғулланди: отасининг ёнига кириб сувилик қилди, мол боқди, ҳатто хашак ўриш, гишт қўйиш, девор сувиш каби ишларни бажаришга тўғри келди. Мактабда эса меҳнат дасиси унинг энг сеvimли машғулотиди. Айниқса, темир-терсаклар-дан ҳар хил буюмлар яса-ни хуш кўрар, шунда уста-хонада ўтган вақтин пай-камай қоларди. Қисқаси,

Мирзаам Мирзатов би-лим юртида икки йил ўқи-гач, йўллама билан Тош-кент тепловоз таъмирлаш заводида ишга келди. Бу жой унинг учун ростиана-чинчилик маскан бўлди. У турли дастгоҳларда эх-тиёт қисмлар тайёрлаб тажриба орттирди. Кейин ҳаёт мактаби — армия уни катта имтиҳондан ўт-казди.

— Ҳа, дада, — деди Мирзаам. — Ўқитувчилар-им билан ҳам маслаҳатла-

буён эса Мирзаам Урта-овулдаги ремонт-механика заводи (ҳозирги ижара кор-хонасида) соловчи насосни ардоқлаб келаётир.

— Ўтган вақт ичида Мирзаам «титмаган» даст-гоҳ қолмади ҳисоб, — дейди корхона бош муҳан-диси муовини Ашраф Хол-хўжаев. — У ҳоҳлаган ус-куналар, ҳатто чет элдан илк бор олинган энг му-раккаблар билан ҳам чиз-маларига қараб бемалол тиллашверади. «Насос» жойларини топиб тузатади. Зарур ҳолларда ўзи ке-ракли қисмлар ясаб, яроқ-сизлари ўрнига қўяди.

Биз Мирзаам билан иш жойида учрашдик. У маъ-муриятдан ҳам, жамоадан ҳам миннатдор.

— Меҳнатини қадрлаш-япти, ҳурматим ҳам жойи-да, — деди уста. — Топ-ширини бажарганимга қараб мукофотлар бериб туришибди. Лекин гап фақат пулда эмас. Ақойиб, бир-бирига меҳрибон одамлар билан ишлаётганимдан хур-сандман. Қўпчилиги ёш-лар. Мен улардан иккитаси-ла — Абдулазиз Гафоров ва Ғайрат Абдувалиевга мураббийман.

Бугунги кунда Мирзаам Мирзатов корхонада кам-тар, ишчан, ўта зийрак ва касбига садоқатли уста бўл-са, оилада пири бадавлат соҳибдир. У умр йўлдоши Мухаббат опа билан 6 фар-зандни тарбиялаб вояга ет-казаётир.

СУРАТДА: Мирзаам МИРЗАТОВ.

Жаҳон 24 соат ичида

ФИДЕЛЬ КАСТРОНИНГ ЭЪТИРОФИ

Болливияга ташириб ни-ҳосида Фидель Кастро Ла Пасда журналистлар билан суҳбатлаштириб, Ку-ба АҚШ билан муносабат-ларни яхшилашга тайёрли-гини билдирди.

«Биз АҚШнинг душма-ни эмасмиз, биз унга қар-ши қамал эълон қилгани-миз йўқ. Фуқароларимизга АҚШга боришни таъқиқ-ча қилмаганимиз... Куба АҚШ билан муносабатлар-нинг яхшиланишидан ман-фаатдордир. Бироқ, бу-нинг учун иқтисодий қамал бекор қилиниш керак», де-ди Ф. Кастро.

НАТО РЕЖАЛАРИНИ ТАСДИҚЛАДИ

НАТО кенгаши душанба кунин Бросселеда бўлиб ў-тган мажлисида Сараева ҳамда Босния ва Герцего-винадаги мусулмонлар гав-жум яшайдиган ерларни босиб олган Босния сербля-рининг позицияларига ха-водан зарба бериш тўғри-сидаги Шимолий Атлантика блоки ҳарбий комитети тақ-дим этган тезкор режа-ларни тасдиқлади.

Шу билан бирга кенгаш Шимолий Атлантика итти-фои Болқонда куч ишла-тишдан аввал БМТ Бош қотиби рускитини олиши лозимлигини ва фақат БМТ хавфсизлик кенгаши қабул қилган резолюцияларга асосан иш қўриши зарури-гини қайд этди.

АМЕРИКА ҲАҚИҚИЙ ҲУГАРИШЛАРИНИ КЎТМОҚДА

АҚШ Президенти «Билл Клинтон Америка конгрес-сига тақдим этган иқтисо-сий дастури қўллаб-қув-ватланганидан мамнулиги-ни билдирди. «Ана эҳди Америкада ҳақиқий ўза-ришлар рўй беради», де-ди у.

ТОЖИКИСТОН МУЛОҚОТГА ТАИЕР

Тожикистон Бирлашган Миллатлар Ташкилати Хавфсизлик кенгашига то-жик-афгон chegarасидаги ва-зайтни яхшилаш юзасидан Афғонистон билан тинч мулоқотга тайёрлигини маълум қилди.

СОБИҚ РАҲБАРЛА АНБ ҚЎЙИЛМОҚДА

Болгариянинг собиқ раҳ-бари Тодор Живков ва со-биқ Болгария Компартияси қотибданининг ҳамда ўша вақтда Г. Атанасов бош-қарган ҳукуматнинг етти аъзоси 9 август кунин София-даги миллий тергов хизма-тига қақрилдилар. РАТА — ТАСС мухбирининг хаба-рига қараганда, улар «тер-рорчи ҳукуматлар бошқар-ган мамлакатларга», пар-тиялар, ташкилотлар, ҳа-ракатларга бегарас қара-лар беришда айбонлимоқда.

Болгария тергов орган-лари Г. Атанасов 150 мил-лион лев, Т. Живков эса 17 миллион лев маблағни ўзлаштирган, деб ҳисобла-моқда.

ХАЛҚАРО АНЖУМАН ИШ БОШЛАДИ

9 август кунин ХХР пой-тахтида «Хитой ва Марказий Осиё» тараққиёт ва ҳамкор-лик» мавзусидаги халқаро симпозиум иш бошлади.

Анжуманда сўзга чиққан замоний халқаро ало-қалар бўйича таниқли Хит-ой мутахассиси Сюй Тань «Хитой ва Марказий Осиё» давлатларидаги мавжуд умумий манфаатлар улар ўртасидаги ҳамкорлигини кенгайтиришга имкон ярата-ди. Ривожланиётган мам-лакатлар ҳисобланган бу давлатлар ер қонда адо-латли ва энқилоб янги тар-тиблар ўрнатилишида фар-ол шитирок этиши ке-рак», деб айтди.

УЗОҚ ШАРКЛИК ҚЎЙИЛЛИЛАР

Узоқ Шарқда хизмат қи-лаётган генерал-зобибор-нинг илк туғари Хабабров-скан тожик-афгон чегара-сига жўнаб кетди. Дел ха-бир беради РАТА—ТАСС мухбири. Дастлабки матбу-отларга қараганда, йқин кунлар ичида у ерга 140 киши узоқ шарқлик қўйил-лининг етиб келиши кутил-моқда. Улар чегарани му-стаҳкамлашга қўмаклашиш ниятида бу ерга ташириб буюради.

АҚШНИНГ БМТДАН ҚАРЗИ БОР

Американинги ўн уч се-нитори АҚШ Президенти Б. Клинтонга мактуб йўллаб, Қўшма Штатлар БМТга қарзларини тўлаши лозим-лигини маълум қилди. АҚШнинг тўловни БМТ бюджетининг 25 фоизини ташкил этади. 30 июнга қадар Американинги БМТ-га тўлаши лозим бўлган қарзи 517 миллион 648 минг доллардан иборат эди.

ИСТИҚЛОЛ БИЗГА ЯШИЛ ЙЎЛ ОЧДИ

КОРХОНА ДИРЕКТОРИ Г. Г. ПАК БИЛАН МУЛОҚОТ

— Герман Геннадьевич, ҳозир жамоа аҳли қандай юмушлар билан банд? Улар қайси омилар ҳисобига юксак меҳнат унумдорлиги-га эришмоқдалар.

— Бизда асосан қишлоқ хўжалик ишларида фойда-ланиладиган гидравлик насосларни қайта таъмирла-нади. Шу жиҳатдан олган-да, корхонамиз Марказий Осиёда ягона ҳисобланади. Бу — зимиамизга ўта кат-та масъулият юклайди.

Кўп йиллик тажрибалар-дан аёнки, агар ишчилар-га қулай шарт-шароитлару имкониятлар яратилмас

экан, интизом ва унум ҳа-қида ўйлаш бефойда. Шу-нинг учун биз биринчи нав-батда цехнинг озода бўли-шига, саранжом-сарништа-ликка эътибор бердик. Ян-ги ошхона, чойхона, юни-ниги хоналари, спорт май-дончалари қурилиб, меҳнат-кашлар ихтиёрига топши-рилди. Алуминий билан боғлиқ ишларни бажаради-ган ишчиларни эса сут би-лан мунтазам таъминлаш йўлга қўйилди. Бундан ташқари, уларни ижтимоий ҳимоялаш юзасидан ҳам анчагина тадбирлар амалга оширилмоқда. Меҳнат ах-лига корхонанинг ўзида гуруч, ёғ ва сабзавот маҳ-сулотлари сотилимоқда.

Ишнинг муваффақиятини таъминлашда, шунингдек, турли миллат вакилларидан иборат жамоанинг бир оила фарзандларидек жипслашуви ҳам муҳим роль ўйнаётир. Хусусан, ўзбек, қozoқ, то-жик, татар, рус, украин ва

корейслар шундай дўст-иқоқ бўлиб ишламоқдалар-ки, кўриб ҳавасингиз кел-ади. Илоҳ, уларга ҳеч қачон кўз тегмасин! Бу, аввало, республика Президенти Илхом Каримовнинг юрт-заътган оқилона сиёсати натижасидир. Қолаверса, ютуғимизда юртбошимиз фармонларини изчил амалга ошириш йўлида сатъ-ҳара-катлар қилаётган Тошкент вилояти ва Зангиота райони ҳокимликлариининг хизмат-лари катта.

— Гидравлик цехи — корхонанинг юраги, де-йишмоқда. Бу ҳақда ба-тафсил тўхталишимизга истардик.

— Баҳоқили. Асли ишчи-дан чиққан, ҳозирги пайтда олиқ ўқув юртида сиртдан таҳсил олаётган Илхом Юнусметов бошлиқ маъмур цехда 55 нафар киши ишлайди. Уларнинг ҳар бири «Республикамиз мустақиллигининг икки йиллиги шарафига кунлик тошириқни ортиги билан бажарамиз!» шiori остида

муҳандис ўринбосари, техни-ка бўлими раҳбари А. Хол-хўжаев, цех бошлиғи Ш. Мир-зобоев, бригадирлар Р. Умар-ов ва Р. Саидовна яратган чизмалар асосида ностандарт усулларни цехда хонаки ма-шина-механизмлар яратилиш-ида, улар орасида шлак блокли

гишт қуядиган ускуна ва бирварақка бешта жараён-ни бажарадиган ёрочин қай-то ишловчи дастгоҳлар борки, буларни юнчи корхоналар, ишбилармонлар ва одамлар бамонидил сотиб олишяпти. Икки-юч бизга гоҳо хат, гоҳо телефон орқали миннат-дорчилик билдирмоқдалар.

Р. ШОКИРОВ, ишчи.

Дастгоҳлар керакми, марҳамат!

Кейинги йиллар мобайни-да корхонамизда халқ истеъ-мол моллари ишлаб чиқариш-га алоҳида эътибор берил-ётганини қувончли ҳол. Шу-нинг адиқатга сазоворки, дастгоҳларнинг ҳаммасини ўзимизнинг мутахассислар тайёрлашмоқда. Хусусан, бош

муҳандис ўринбосари, техни-ка бўлими раҳбари А. Хол-хўжаев, цех бошлиғи Ш. Мир-зобоев, бригадирлар Р. Умар-ов ва Р. Саидовна яратган чизмалар асосида ностандарт усулларни цехда хонаки ма-шина-механизмлар яратилиш-ида, улар орасида шлак блокли

гишт қуядиган ускуна ва бирварақка бешта жараён-ни бажарадиган ёрочин қай-то ишловчи дастгоҳлар борки, буларни юнчи корхоналар, ишбилармонлар ва одамлар бамонидил сотиб олишяпти. Икки-юч бизга гоҳо хат, гоҳо телефон орқали миннат-дорчилик билдирмоқдалар.

Р. ШОКИРОВ, ишчи.

Иқтисодиёт чорраҳаларида

Янгибозор ишбилармонлари

Ҳазорасп ип йиғирув фабрикаси цех-лари қайта таъмирланиб, Ҳиндистонда ишлаб чиқарилган замонавий енгил са-ноат машиналари билан жиҳозланган 150 дан зиёд дастгоҳ корхона учун ор-тинча даҳмазага айланганда.

Раҳбарлар бемаорид ташвишланган экан, Яроқсиз машиналарга дастлаб ту-майлди. Янгибозор қишлоқ кенгаши иж-роқўни ва шу ерлик ишбилармонлар харидор бўлиб чиқишди. Улар харид қи-лингач эски дастгоҳларни сал фурсат-даёқ ҳаётга қайтариб, ип йиғирувчи бошлаб юбордилар. Ишбилармонлик ҳа-ракатининг чинакам жонкуяри ва ҳо-мияси — қишлоқ кенгаши эса янги корхона учун бўшаб қолган эски мак-таб биносини аквратиб берди. Қишлоқ корхонаси ҳозирнинг ўзидеёқ 200 дан зиёд йиғит-қизларни ип йиғирувчилик касбига тақлиф этди. Дастлабки маҳсу-лот эса тўқимачилар қўлига етиб бор-ди.

Бу сингари корхоналар Хорам қиш-лоқларида қўзлаб очилаётган бўлсада, унинг маъмур қишлоқда вуқудла келти-рилиши алоҳида аҳамиятга эга. Негакки, Янгибозор — воҳода аҳоли энг аниқ яшаётган қишлоқ, яқин майдонлари, томоқчаларини ҳам қўшиб ҳисоблаганда 1000 гектардан сал зиёд ерни ташкил этгани ҳолда аҳоли сони 30 минг киши-га етди. Яқин-яқинларгача ишчилар — қишлоқнинг асосий муаммиси санала-ди. Қишлоқ кенгаши ноиблари ва шу ердаги «Шарқ юлдузи» жамоа хўжали-қи бошқарувининг сатъ-ҳаракатлари туфайли кейинги бир ярим йил мобай-нида 10 га яқин хуёусуни ва кичик корхоналар очилди. 800 га яқин киши моддий бойлик яратишда ҳаётини муҳим ишга жалб этилди.

Ишчилар ва рўзгор тирикчилиги энди янгибозорликлар учун ортинча ташиниш бўлмади қолди.

А. СОВИРОВ, «Халқ сўзи» мухбири.

ЧОРВАЧИЛИК ЗАРБДОР ФРОНТИ?

Турғунлик йиллари чорва-чилик зарбдор фронт, деган ибора бўлади. Нотиклар уни тез-тез ишлатишди, маъ-мур соҳадаги оламшумул ға-лабалар йиллари устида му-лоҳаза юртишарди. Прези-дентимиз Нидерландлар Қи-роилигига бориб келгандан сўнг бизнинг қишлоқ хўжа-лигимиз қандайлиги маълум бўлди-қолди. Аҳолининг беш фоизини қишлоқ хўжали-гида банд. Аммо самар! Масалан: уларнинг ҳар бир сизир кунига 50 литр сут беради. Ёшт-сут маҳсулот-лари билан эса улар нафа-қат ўзларини, балки қўшни мамлакатларини ҳам таъмин-лайди. Бугунларини ҳам ўз-ларига етарли. Хуллас, бу гаплар биз учун афсонага ўхшайди. Ҳа, тагин уларда 50 литрдан ортиқ сут бер-манг, чуқини харидор йўқ, дея таъкидлаб қўйишармиш!

Биз эса агар ҳар бир си-гиримиз ўрта ҳисобда 3 минг литр сут беради, тўққиз ой давомидида 12,5 литр бўлар-кан. 50 қаёқда-ю, 12,5 қа-ёқда? Аксарият фермаларда кунлик кўрсаткич 10 литр-га ҳам етмайди.

Яқинда республика давлат назорати қўмитасининг Ўз-заҳ ниялати бўйича бошқар-маси аҳолини чорвачилик маҳсулотлари билан таъмин-лашда корхоналар ва таъқи-лотлар томонидан амалга оширилаётган ишларнинг аҳолини текириб чиқди. Икунларга кўра вазият анча чатоқ экан. Вилот бўйича гўшт ишлаб чиқариш ўтган йили лгари йилгига нисба-тан 10284 тоннага, сут 11059 тоннага, тухум 17746 донгага камайган. Гўшга

топирилган ҳар бир бош қорамонлиги тирик вази-ни 34 килограммга камайиб, 317 килога тушиб қолган. Шу йил январдада ўтказил-ган текширувга кўра, ҳамма турдаги хўжаликларга қора-моллар сони 1992 йил ян-варидан нисбатан бирмунча ка-майиб кетган бўлса-да, ле-кин соғин сизирлар сони 4,785 бошга қўйилган, аммо шунча қарамай, сут ишлаб чиқариш ва бузоқ олиш ка-дарига қизик, туғмайдиған, сут бермайдиган бу сизирлар-нинг зоти қанақа экан, ҳай-ронсан!

Вилот бўйича 1992 йил-да илгари йилга нисбатан 98 минг тонна хашак кам йилган. Озуқабон экинлар ҳосилдорлигини ошириш ва сифатини яхшилаш бўйича етарли ишлар қилинмаган. Тайёрланган озуқалар сифа-тини аниқловчи лаборатория хизмати даярли бирорта хў-жаликда ҳам талаб даража-сида эмас.

Ўтган йили давлатга топ-ширилган сутнинг ётилиш даражаси пастлиги сабабли 790 тонна на сифати паст-лиги учун 227 тонна сут йў-қотилган.

Таҳлиллар шуни кўрсата-дики, вилотда аҳоли жон бо-лиги ҳисобига ишлаб чиқа-рилган гўшт 1990 йилда 69 кг, 1991 йилда 27 кг, 1992 йилда 19,6 кг, 1993 йилда 231, 225, 219 кг, тухум 122, 102, 82 донани ташкил этган. Яъни йил са-йини сурункалан орқага кетиш давом этган.

Зомин туманидаги «Ғала-ба» давлат хўжалигида ўтган йиллар давомида сут ишлаб чиқариш 43 тоннага, давлат

га гўшт сотиш 13 тоннага, тухум 51 минг донгага камай-ган. Ҳар бир соғин сизирдан олинаётган сут миқдорини айтишга ҳам уйласан киши. Хўжаликда наслчилик иш-лари йўлга қўйилмаган. Мол-лар ёши, жинси ва зотиға қараб алоҳида-алоҳида бо-қилмайди. Тайёрланган озу-қа етарли бўлгани билан си-фати ёмон. Бу озуқа давлат фермасидаги молларга бе-риляптими ёки ҳар ким-ларга сотилиб кетляптими? Зоонетерияри ҳодимларини ишламайди. Эътибор ишлаб чиқариш учун режа-даги 15 ўринга, 24 центнер озуқа берилиб сарфланган. Оқибатда 100 кг гўштинг таннари 4500 эмас, 10 минг 300 сўмга тушган. Бир центнер сутнинг эса 3850 сўм ўрнига 7810 сўмга кўтарилган. Натижада хўжа-лик режадаги 50 минг сўм соф фойда олиш ўрнига 690 минг сўм зарар кўрган. Бу ерда чорводорларга яратил-ган шароит ҳам қониқарсиз. Ём пиширғич, ошхона, қо-зонхона ва сунчиқ қоричиш шайхоналари ишламайди. Булар 1992 йил акунларга йўл эли аҳоли ундан ҳам аниқли.

«Ғалаба»ликлар 1992 йил 50 тонна қорамолни харом ўлдирганини, 47 та-сонини зўрга ҳаллолаб олиш-ган, 50 тасини «махсус эх-тиёжлар учун сўйишган».

Тўғри, Муҳаммад Абду-лғафур «Ғалаба»да дирек-тор бўлиб келганда хўжалик аҳолига гоит нозор эди. У кишининг қаттиқ ишлари туфайли «Ғалаба»нинг тур-ли соҳадаги ғалабалари кў-за таъшиана бошляди. Аммо

кейинги йиллари хўжалик-нинг ишлари яна ортга ке-тайпти. Чорвачилик бўйича текшириш якуналари бунинг яна бир исботи. Бизнингча, ҳурматли директор ўша ға-лабаларидан мағрурланиб кетган. Энди иш бир маром кетаверди, хўжалик ўзим-ники, уни мендан ҳеч — ким тортиб ололмайдиган, деган ха-ёлга келган қўринадиган.

«Зарбдор» жамоа хўжа-лигида ҳам ўтган йили ре-жадагига нисбатан 651 тон-на гўшт, 10 минг донга ту-хум кам еттиштирилган. Сун-чиқ қоричиш ишлари талабга жавоб бермайдиган. Натижада режадагига нисбатан 6698 бош қўчка боласи кам олин-ган. Бу эса 37 фоизини та-шиқ қилди. Гўшга тоқини-рилган ҳар бир қўчаниннг иштин илани аналити йилга нисбатан 16 кг, режадагига нисбатан 12 кг, ўз. 887 бош қўчка қаровисини туфайли харом ўлган, салкам

Майман. Шу тугайли ҳа
бажараётган ишимизда
қолиқчи Ҳосил қиляпман
дейишга ҳали эрта.

Ҳар бир кўтнинг ўз тич
лигини қўриқладиган ар
миси борлиги табийий
Дунёда қанча давлат бўлса
биронтасининг эгин-боши
(формаси) бошқа давлатни
кинги тақдорламайди. Ҳар
бий эгин бошлар ўша мам
лакатнинг миллийлик гуру
рини, одамларни табииатни
ифодалаб туради. Му
дофавимиз қудрати раван
топишига нишонимиз.

«Тановар» — бу сўзсиз кўшиқ.
Иваз МОСКВИН.

«Тановар» ашуласини тинглаб,
рақсини кўриб ҳаёлан шундай ри-
воят тўқидим:

Эмиш, қиз гўзаллар гўзали,
нозанилар нозанилар, боқирлар-
нинг энг боқираси — қўйинги,
ҳусна ҳам сулу, ҳам соҳибжамол
бўлган, унинг аҳволни ўзини-
аён... Ийитлар унинг биринчи қиз
боқирларига зор, бўлоқ бўйига
кўза билан чиқишни кутариб
ранг-рўйлари сомон, юраклари гу-
чаланаётган муҳаббат дарахидан
қон, гўё тейлаётган эс-қўшлардан
дан жўда эканлар. Сулуви узоқ
дан бўлса ҳам бир кўриш бахт,
қўрмай туриб, таърифини эшитиб
қўйганларини, кўйиб вужудларини
бир сиқим қилиб айландиларини
айтмасизми? Э, кўрмагурс-ей, қан-
ча қанча қалбларини ишқинг
ли тандирда ёндирибди, ён-
дириб азобдорини кул қилишдан мун-
до не ўзи? Бу сеҳр-синоат тўла
ишқ қасрининг сирли қалити қай
бир қалбада пинҳон, қай бир қалба-
га аён. Бахшлар қизини оқдан таъ-
рифлаб дoston сўйладилар — сў-
зининг поёнига етолмадилар, шор-
лар қалами эса мактос ўтига
дош беролмади, муассавирлар уни
тасвирлаш учун турфа баҳор гул-
ларидан ранглар толадилар, топол-
мадилар... Лекин қиз уларнинг би-
рортасига зарарча парво қилмади,
ақалли пинак буамади, номуна
бўлса ҳам бир бора киник қи-
мади. Қўйган кўйиб, ёнган ёниб
қолаверди... Унинг ишқ оташи би-
лан ёнган ўтги қалблари, чақмоқ-
дай ҳаёллари ўз оқис қиларди
сурув ҳайдаб юрган норил чўпон
ийитда эди. Туғун кун унинг ёни
билан яшарди. Бўлоқ бошига чиқ-
қанда ҳам нигиш фақат ўша
ишқ тўли қирда бўларди. Му-
ҳаббатини ўйирлаган ўша гўзал
қиз туршларига қириб, юрагини ўр-
тарди. Чўпон йигит ҳам бундан
огоҳ бўлса-да, қиз қалбининг но-
ла-ю изтиробида қўлоқ берол-
масди. Бунинг ҳеч бери иложи йўқ
эди. Чўпон юрак сирларини ва
муҳаббатини асл чўғини қир эта-
дигати Налоийр қиллоғида яшай-
диган ўта бир сулувиини юраги-
га ташлаган эди. Муҳаббат му-
ҳаббат-да! Унинг иштиёрида,
ҳушим-қоридида юришдан бошча
чора йўқ, унинг ўтги дари билан
яшашдан, кун-қурадаги бўй-
сунишдан бошча илож йўқ! Муҳаб-
бат шундай ғирдоқли; шўнрагининг
билан тубига етолмасан...

кира қизининг ўтги нидоси, танти
муҳаббатининг рамай қўшини бўли-
б бизгача етиб келди. Машҳур
халқ артисти Мукаррам Турғун-
боева уни қиёмига етказиб ижро
этди. «Тановар» гўё ўша сулува-
молни ҳаётга қайта тирилтирган-
дек бўлди. «Тановар»ни илк бора
тинглаганда Мукаррам опанинг
хаёлларида нимадир кечмади, вуж-
удини қандай туйғулар чулғиди
экан-а? Кўнлар келиб «Тановар»
унинг умрига, ҳаёти ва ижоди
мазмунига сингир кетишини, унинг
номини авлодлар номига муҳра-
лашини ўшанда сезиндикан?

«Бу рақс — дилдаги дарахнинг
изҳор этувчи, саолатини ороу ки-
лувчи, ёлғизликдан севиклиси то-
мон, инсонлар томон инти-
лишдек оташи иштиёқ аши-
ринган қалб эшитини очиб
рақси эди...» «Тановар»га тере-
н фаҳм билан чуқур кириб борган-

ладим. Каттароқ ёшдаги киши
дойра чалапти, қизлар бирин-ке-
тин ўйинга тушяптилар. Не кўз
билан кўрайки, даврага Мукаррам
опа чиқди. Юрагим қинидан чиқ-
қудек гулillas ура бошлади.
Тақлифини ҳам кутмай ичкарига
кирдим. Чидолмади-да Мукаррам
опа билан қўчоқлашиб кетдик.
Бир-биримизни соғинган эканмиз,
анчагача гурунглашиб қолдик.
Бизчан нарироқда истараси иссиқ,
чўқи соқол киши қўлидаги дойра-
ни тиззасига қўйиб ўтирдик. Му-
каррам опа у кишини ишора қилиб:
«Устозим Уста Олим Комил», —
деди, кейин гурур билан қўшиб
олди. — «Менга «Сакти уфори»
деган ўйинни ўргатаётган эдилар...»
У киши билан умрбоқ интилим-
микча қолдик. Опа билан доим:
ҳар қанай вазият ва шароитда
самимий мулоқотда бўлиш лозим
эди. Самимийликка жиндай пугур

дан бошлаб биламан, — дея ҳи-
жоя қилади Ўзбекистон халқ ар-
тисти Қаҳрамон ДАДАЕВ. —
Мен ўша йиллари республика пио-
нерлар саройи қошидаги музика
тўғрагача қатнашдим. Бир
кунни тўғраи раҳбаримиз Тўғчи
Исломов бизни хореография
билим юртига олиб борди. Ўула-
жак раққосларга дойрада усул
чалдик. Шунда Мукаррам опанинг
назари тушиб қолган экан, мени
билим юртига таклиф қилди. Ту-
гаракни тутатиб, 1953 йилдан би-
лим юртида дойрадан дурс бера
бошладим. 1954 йилдан бошлаб
ҳамкорликда бўлжак «Баҳор»
ансамблини тузишга киришдик.
Шунда у кишининг миллий рақс
санъатини ҳар жиқатдан чуқур
таълиғи, талантчи алаҳмаси
таълиғи қўйиб қолганмиз. Ўш
изланишлар, тер тушилар, элиб-
югуришлар натижасида 1957

Ансамбль — талантлар рақобат
қиладиган ижодий жамоа. Ўзбек
ансамблида талантсизлар ҳам
бўлади. Начора? Уларсиз ансам-
блининг қизини йўқ. Ватан тари-
хидан, халқ қалбидан ўз соҳаси-
нинг тенгсиз талантлари ва фидо-
йилари Абдулла Қодирийлар, Аб-
дулла Қаҳҳорлар, Наби Ғаниев-
лар, Абдор Хидоятқўлар, Ботир
Зокриовлар, Комилжон Отанбаев-
лар ва Мукаррам Турғунбоевалар
ўрин оладилар.

Мукаррам опа ҳам ижод сарҳад-
ларидан қўллаб санъатдан йироқ
талантсиз кимсаларга дуч келди.
Ансамбли тузиш жараёнида ҳам
озми-кўпми санъатдан йироқ ис-
тедодсизлар йўлга ғов бўлди.
Лекин опа уларга парво қилмади.
Тўсиқлардан чўчимади. Улар бил-
дан олишсини ўзига эп қўмади.
Аёл боши билан тангиллик қилди.
Рақс санъатида неки қўлидан кел-
са қанча иқтидори ва билими бўл-
са — ҳаммасини қизларга бахши-
да этди. Ҳаётини, ўзлигини «Ба-
ҳор»га бағишлади. «Баҳор» боғи-
да қатор-қатор «тановар»ларни
воғта етказди. Уларга борбонлик
қилди. Гарчи бу юмш аича оғир,
машаққатли бўлса-да, опа уни
шараф билан уқдалади. «Баҳор»
боғини ҳар бир ниқолини алоҳи-
да меҳр билан парварис этди.
Бу гуллар ҳозир рақс санъатини
қолдуларига айланишди. Келгин,
яхиши бу ҳақда «Баҳор» боғи-
нинг гулларидан, яъни опанинг
фарзандларидек азиз бўлиб қолган
шогирдларидан эшитайлик:

Мажмура ЭРҒАШЕВА: — Санъ-
атда озми-кўпми муваффақиятга
эришган бўлсам, бунинг ҳаммаси
Мукаррам Турғунбоева тугайли-
дир. У киши бизнинг онамиздек
азиз ва меҳрибон эди... «Муно-
жот» рақсида ўйнаган кийимла-
рини менга соғи сифатида қол-
дирганлар. Ундан олажонимизнинг
хиди келади. Юракларини тиглай-
ди. Начора?... Унинг умри ва ор-
зуларини «Баҳор»да яшайверди.

Гулчеҳра ФОЗИЛЖОНОВА: —
Мукаррам опа ҳаётда ҳам, санъ-
атда ҳам ШАХС эди. Бир қараш-
да оданинг кўзлариди, ички
биздан тушунарди. У киши
билан ўтган кўнлар, дақиқаларни
ёшлар худди туғша ўхшайди.
«Тановар» гўё Мукаррам опа
билан бирга туғилгандай...

Флорда НИЗОМУТДИНОВА: —
Опа фақат ансамблининг ба-
дий раҳбари эмас, балки ҳар
бир рақосанинг ота-онасидек
яқин эди. Ўй, боғча, тўй куллас,
катта-кичи ташвишларнинг ҳам-
масига аралашарди. Жуда су-
бутли эди. Агар Мукаррам опа
улкан бир дахат бўлса, биз
«Баҳор» қизлари шу дахатнинг
илизлариники. Дахатнинг бир
шоҳини ҳам сийдирмай, бир ял-
роғига ҳам озор бермай авлод-
ларга етказишимиз шарт! Мен бу
дахатни «Тановар дахати» деб
атагим келди.

Малика ҲАЙДАРОВА: —
Мукаррам опа катта ҳарфлар
билан ёзилган ИНСОН, ОНА,
УСТОЗ! У кишининг ўз халқини
севини, ҳурмат қилишини ва
фахрланишини ўргатди... «Тано-
вар» ҳаётиниг паст-баландли-
рини чуқур билган инсоннинг из-
тиробиари ва далилларидир.

Нурхон ЗУЛУНОВА: — Опа-
да юртни, элни, тупроқни се-
виш тўғриси қўли эди. Чет эл-
ларга ижодий сафарларга бор-
ганимизда дарров Ўзбекистонни
соғинардилар. У киши чинакам
ҳақиқатпарвар эди. Концерт-
ларнинг машғулотида бў-
ладиган қаттиқ тортишу-
ларда опа ҳақиқий санъат асар-
ларини асраб қоларди... «Тано-
вар» — муҳаббат достони. Ҳар
гал опанинг шу рақсини кўрсам
кўзларимга ёш оқиб келавера-
ди...

«Тановар»ни ҳеч ким, ҳеч ҳа-
чон, ҳеч қарда Мукаррамнинг
дек, латофат ва назокат, маҳорат
ва дардли ҳарорат билан ижро
этмаган.

ЗУЛФИЯ.

Уни оламга «Тановар», «Та-
новар»ни эса у машҳур қилди.
Халқимиз санъатини жаҳон саҳ-
насига олиб чиқди. Опа ўлаб

дилбар рақслари билан саҳна-
ларга нола бўлиб эшылди, то-
вусдек хиром этди, қўшиқ бўлиб
қалбларини куйдирдики:

Бу дунёда бор бўлса,
Юрак-бағри бутун.
Қоғоздан ўчоқ ясаб,
Гулдан қалай ўтнинг.
Қадамизга гуллар очилсин...

Бу рақсини томоша қилган, қў-
шини эшитган грузин, рус, ҳинд,
америка, фаранг, немис, турк,
эрон, хитой, араб — ҳамма-ҳам-
маси Мукаррамнинг санъатига
қизилар айтиб, чин дилдан
яйраб, гўё қўшиққа жүр бўла-
ётгандек, гўё раққосага қарата:
«Қадамизга гуллар очилсин» дея
олқишлаб қайта-қайта саҳнага
таклиф қилганлар. Улар «Тано-
вар» ижросига бош эдилар,
рақсга санъатига таъзим қил-
дилар.

«Баҳор» ансамбли қардош жа-
ҳон халқлари қалбларига
ўзбек рақсларининг ўмас су-
ратларини чизиб қолдирган. Бу
суратлар орасида «Тановар» пор-
трети алоҳида ақрлиб тура-
ди. Эслаг: «Тановар»ни ижро
этайган Мукаррам Турғунбое-
ва биргина кўз қарашларини неча-
неча дарди саҳифа қилиб ёзиш
мумкин, ниқолдай бармоқларла-
ри, қўлардаги нозик ҳаракат-
лар қанча-қанча ўтди достонлар-
га мавзу бўлади. Гавдининг
оҳангларга монанд тўғнашини,
тўғноиб оҳиста чайқалиши, оёқ-
ларининг оҳиста ҳаракатлари...
беқасам камуал, дурра ҳар би-
ри ўлмас асарлар деб очиларди.
Раққосларини солда, халқона ҳа-
ракатларида Шарқ аёлларига ҳос
ҳаё, ифбат, гўзаллик, боқирлик
ва ўқамлик бор. Биргина қош,
кўз ва киникларининг омухта
ҳаракати чақмоқ янглиғ томо-
шабин қалбини забт этади. «Та-
новар»нинг «рақс поэзиеси»
«Нойес» «Дойчланд» газетаси,
1971 йил, 6 июни) деб баҳолаши-
ши ҳам бежиз эмас.

«Мен Мукаррам опани ўзбек
рақс санъатининг виқинди деб
баламан», — дейди машҳур халқ
артисти Галия Исматиллова, Ас-
лида «санъат виқинди» уноғини
ҳар қандай катта истеъдод эгаси
бўлган санъаткорлар ҳам муяс-
сар бўлавермайдилар.

«Рақсини туғилиши» мону-
ментал асарини яратганда Му-
каррам опанинг «Тановар» ва
«Муножот» рақсларини тавла-
ди. Бу рақсларни у гўё дар-
ди қўшиқдай «қўйди».

Баҳор МАЛОЛОВА. Шор
айтганидек: «Бизлар, деб қўл-
ларидан тугтазарлар сўнг то-
бут». Шу кунни ушуг санъаткор,
ўзбек рақс санъатининг асосчи-
ларидан бири, жаҳон тан олган
юксак истеъдод соҳибаси Му-
каррам Турғунбоевани минглаб
мухлислари, юзлаб шогирдлари,
ҳамкасблари юракларининг
қони билан сўғити қўлга кузати-
лар. Тошкент элизилисини пи-
санд қилмаган Алишер Навоий
номидида Ўзбек Давлат акаде-
мик Катта театри биноси фард-
ларини сийдирмай дарз кетган-
дек бўлди.

...Энди кўз ёшларини тийиш-
ни ҳеч бир иложи йўқ.
Видолашмоқ учун бизгача яқин-
лашайтганлар гўё жоисиз тана-
дек судралдилар... Нолалар,
фардлар муз қотган тобутни
айланади. Тоубода эса Мукаррам
опа энг севишли, энг гўзал
рақси — «Тановар» кийимида
ётарди. Бу унинг васияти эди.
Қалбларини қайта-қайта фйонлар-
га тўлдириб, пойтахт кўчалари-
ни эир титиратиб «Тановар»
янгарди:

Ўчоқ бошида қумрон,
Атрофи баланд қўрғон...
Мени кўнглим сиз билан,
Сиз кетасиз ким билан?..
Қадамизга гуллар очилсин...

Одамлар ҳам, тобут ҳам гўё
«Тановар»га монанд оҳиста чай-
қалиб борарди. Мукаррам Тур-
ғунбоева она — халқи қалбига,
хотирасига «Тановар» бўлиб ки-
риб, «Тановар» бўлиб кетди.

Ашуралли ЖУРАЕВ.

ТАНОВАР

(Ҳужжатли ҳикоя)

етадиган бўлса, дарров жўдга
минар ё ҳафа бўларди у. Шу боис
Уста Олим ака ҳазиллашиб, уни
«қаламбир» деб қақирарди...

Мукаррам опа раҳмдил, дўсти
учун доим ерданга тайёр, кай-
тар, меҳмондўст, кулгини яхши
қўйибди самимий, ҳушас, бир
омон ажойиб инсоний фазил-
ларнинг эгаси эди. Унинг ана шу
лиқсини олам «Тановар»га си-
ғиб кетган. Бу рақс опа ижодида
ўзига ҳос алоҳида саҳифани таш-
кил этади. Эҳтимол, опанинг ҳаёт
ва ижод йўли «Тановар» каби
машаққатли, изтиробили десак ха-
то бўлмас...

Мукаррам Турғунбоеванинг
санъат оламига кириб келиши
ниҳоятда оғир даврларга дуч келди.
Айниқса 30—40 йиллар барча
мазлум халқлар каби ўзбек халқи
учун ҳам жароҳатли бўлиб, тарих
саҳифаларидан ўрин олди. Таниқ-
ли арбоблар, истеъдодли ёзувчи-
лар, олимларни бирин-кетин қат-
тагон деб аталмиш соғуқ машина-
га юклай бошладилар. Улар
кейтиш билан қора рўйхатларга
тирнаниб, катта миқдорлардан қи-
линган маърузаларга қайта-қайта
«халқ душмани» деб тақорлардан
қилган маърузаларга қайта-қайта
«халқ душмани» деб тақорлардан
қилган маърузаларга қайта-қайта

Мукаррам қўлоқларига ийон-
масди. Ахир у кечагина Абдулла
Қодирийнинг «Ўтган кўнлар» ро-
манини ўқиб, юракларини ўрганиб
ю-юм йиғлаган, Усмон Носийнинг
ўтги шеърларидан дили яйраган,
Ақмали Икромов, Файзулла Ҳужа-
евнинг концертларга тушиб та-
бирланганидан олам-олам қўвонган
эди. Бугун эса... Йўқ! Бу разо-
латни ҳеч қачон кечириб бўлмай-
ди. Ахир улар халқнинг пешона-
сига битир ёруқ қолдулар эди-
ку! Уларни ким ўчирди, ким?
Ёруқ осмондан ким жудо қилди?..
Мукаррам ўйлаб ўйига етолмас,
атрофида бўлаётган муқдир шў-
қаларининг илдири қаердалигига
тушунамас эди. Лекин бу жароҳат-
ли кўнлар учун, миллий санъати-
миз келажати учун, кетганларнинг
буюк руҳлари учун тинимсиз
ижод қилиш ва дадил ишлаш ке-
раклигини чуқур англаб етди.

Халқни оғир жудоллик қайгу-
сидан қутқариб, таскин-тасалли
бериш, яралар ўрнига малҳам
бўлиш — Маннон Уйғур, Муҳид-
дин Қориев, Ҳалима Носирова,
Лутфихоним Саримсонова, Аб-
дор Хидоят, Мукаррам Турғун-
боева сингари истеъдодлар зим-
масига тушди. Кейин уруш бош-
ланди.

«Тановар» рақси ҳам ўша зул-
матли кўнларда яратилди. Шу
боис рақсга ўйинга дил дарах-
ларини, ақш ҳасратларини сингди-
риб юборган бўлса ажаб эмас.
Шу боис «Тановар»ни ўша дах-
шатли йилларнинг армонини, ўч-
ган қолдуларнинг қолган умри,
халқнинг ушлаган ушлагмаган ор-
зу-ниятлари ҳақида ҳикоя қилувчи
ўлмас достон, десак асло ян-
гиллашмаймиз. «Тановар»ни асраган
халқнинг келажиги боқиб бўлади.

— Мукаррам опани 1950 йил

йили республика давлат «Баҳор»
рақс ансамбли тузилди. «Баҳор»ни
элга манзур қилган асарлардан
бири «Тановар» ҳисобланди. «Та-
новар»сиз «Баҳор»ни «Баҳор»сиз

Мукаррам опани тасаввур этиб
бўлмайди. У кишини ўз соҳасини
Қодирий, Анна Павловна дегим
келди. Шу боис ҳам устоз хо-
тирасига сол солишганимиз, у
яратган рақс мактабига пугур ет-
казмаслигини керак. Ўзига ўр-
тамиз, талантсиз раққосларнинг
билиб-билмай Мукаррам опа ре-
пертурига қўл ураётганлиқлари
ташвишли қолди. Ахир опа ҳар
бир рақс учун оддий ҳаракатларни
ҳам халқ орасида юриб тўларди.
Видолашганда хотин-қизларни ўй-
натди, уларнинг орасидан талант
излардилар, миллий рақс ҳа-
ракатларини ахтардилар. Ва улар-
дан ўргатдилар. Опа қолдирган
улкан меросни асрашимиз керак.
Жумладан, «Тановар»ни ҳам...

Ха, «Тановар» унинг шох рақси
эди. 1947 йили опа «Тановар»,
«Пахта», «Жон» рақслари учун
Давлат мукофотига сазовор бўл-
ди.

Айтишларича, Ливия мамлака-
тига ижодий сафарга борганлари-
да ансамбль кийимлари орталган
самолёт келмай қолган. Концерт
эълон қилиниб, патталла сотилган.
Опа бундан эсакираб, ўзини йў-
қотмади. Турт-беш куннинг эни-
дан атлас қўйлақлар билан кон-
цертларни қизларни ўзигаган.
Ўзи эса «Тановар»ни ижро этиб,
залдагиларни оёқга туртаган. У
«Тановар» бўлиб жаҳон саҳналари-
да чарх урган...

«Тановар» — Мукаррамнинг
энг миллий, энг ўзига ҳос, ҳатто-
ки энг маҳкам асардир.

Любовь АВДЕЕВА.
Начора? Куй энди қизни ўзига
батамом ром этиб, сеҳрлаб олган.
Ундан айри тушишининг, унутти-
нинг ҳеч бери иложи йўқ. Фақат,
биргина йўл — шу куй олами би-
лан яшаш, яшаб унинг сеҳрли са-
доларига ўйин тушиш, ўйин тушиб
ҳаммаси дол қолдирини эди...

Опа рақсини халқ ичидан ахтар-
ган, барҳам топаётган ва унутла-
ётган ҳаққ йиллари, ўйилардаги
ижобали ҳаракатлар, қочиримлар,
шакллarga қайтадан «жон» ба-
ғишлар эди. Унинг излауначили-
ги, фидойилиги тугайли ўйлаб
халқ йиллари қайта тикланди,
санъатсизлар халқини қалбидан
ўрин олди. Ва аста-секин бу рақс-
ларнинг, ноб йилларнинг умри
«Баҳор»га айланди. «Баҳор» ас-
л ўзбек рақс санъатининг қомуси
бўлиб қолди.

Энди Мукаррам опа елгиз эмас
эди. Унинг атрофида қирғиқа ма-
ликаси бор. Қирғиқа қўнғил, қир-
қа характер, қирғиқа қувонч...
Ҳаммасини англаш, ҳаммасини
билиш, тушуниш керак. Ўзига
ўз фарзандига сўзини ўтмайди-
ган бу мураккаб замонада қўчи-
лик билан тил топиб ишлаш қан-
чалар машаққат, азоб!..

ЭЪЛОНЛАР

ДИҚКАТ!

1993 йил 13 августдан 22 августгача «Ўзэкспомарназ»
Республика савдо-кўргазма маркази 5-павильонда (со-
биқ ВДНХ) Эрон Ислам Жумҳурияти 40 етакчи фирма-
ларининг 1-Тошкент савдо-сановат кўргазмаси бўлиб ўтади.

Иш соатлари: 10.00 дан 18.00 гача.

Манзилгоҳимиз: Амир Темури кўчаси, 107-уй.

ЭНГ АРЗОН НАРХДА

«Тошкент» муҳандислик маркази «БОДРОК» (BODROK) жўҳори қовурғич аппаратини таклиф этади.
Фақат бизнинг аппаратларга қилган ҳаражатларинингиз-
ни 1—2 ойда чинқариб оласиз.
Телефонлар: 50-03-85, 50-05-90.
Манзилгоҳимиз: Тошкент, Фарҳод кўчаси, 10-а уй.
(Жанубий вокзал олдига, «Гипролес» лойиҳа инсти-
туту).

ХУҚУҚИЙ ФИРМА МУЛҚЧИЛИКНИНГ ҲАР ҚАНДАЙ ШАКЛИДАГИ ҚОРХОНАЛАРНИ ХУҚУҚИЙ ҲИМОЯ ҚИЛАДИ.

1-бўлим Ўзбекистон Республикасидаги қишлоқ
хўжалиги маҳсулотларини жуғатиш билан шу-
ғулланаётган ташкилотлар манфаатларини ҳимоя
қилади. МДХ мамлакатларига жўнатилган маҳ-
сулотнинг энг кам миқдори 25 миллион сўм.

1-бўлим қўйидаги хизматларни амалга оширади:
— маҳсулотларни тегишли манзилгача кузатиб
бориш;
— сон ва сифат бўйича қабул қилишда иштирок
этиш;
— топширилган маҳсулотларга 100% ҳақ тўла-
нишига кафолат;
— ҳар қандай табақадаги хўжалик судларида
қаршилик-излаш ишларини олиб бориш;

— келишувга асосан маҳсулотларга ўзаро ҳисоб
бўйича ҳақ тўлаш.

2-бўлим бизнес ва тадбиркорлик борасидаги
манфаатларини таъминлайди.
Фирма юристларини ўз иш ҳажмлари билан так-
лиф этади.

Манзилгоҳимиз: Тошкент, Амир Темури кўчаси, 107.

«Ўзэкспоцентр», «Капитал қурилиш» павильони.

Телефон: 34-40-50.

Ўзбекистон Республикаси Геология ва минерал ре-
сурслар давлат қўмитаси ва геология ва хираталаш хо-
дмилари қасаба уюшмалари Марказий Қўмитаси жамоа-
лари Ўрта Осиё геология ва минерал омон ашё илмий
текишириш институтининг директори А. Абдумажитовга
онаси

Кимёхон ВОЛТАҚУЛОВАнинг
вафот этганили муносабати билан таъзия изҳор қилади.

ХАЛҚ СЎЗИ

НАРОДНОЕ СЛОВО

ТЕЛЕФОНЛАР:
маълумот учун 33-07-48;
эълонлар бўлими 32-09-25.
Нижде: 64608.

МУАССИСЛАР:

Ўзбекистон Республикаси
Олий Кенгаши Раёсати
ва Ўзбекистон Республикаси
Вазирлар Маҳкамаси.

Бош муҳаррир: Анвар ЖУРАБОВ

ТАХРИР ҲАЙЪАТИ:

Абдунаби БОЯҚУЗНОВ, Эсирган ВОЛИЕВ (масъул нотиб, «Халқ сўзи»), Эркин ВОҲИ-
ДОВ, Мириниял МИРАЛИМОВ, Салоҳиддин МУҲИДДИНОВ, Лев ПАК (бош муҳаррир
ўринбосари, «Н